

Desequilibri exterior creixent

Ramon Tremosa

El model de creixement econòmic espanyol dels darrers deu anys és, segons el prestigiós economista del Massachussets Institute of Technology (MIT) Olivier Blanchard, un model ambigu. És cert que el PIB del conjunt de l'economia espanyola ha crescut més que el PIB de la majoria de països de la Unió Europea gràcies als fons europeus, la construcció i el turisme. Els darrers anys, però, han confirmat alguns aspectes que defineixen la fragilitat del model econòmic espanyol, com és ara l'espectacular creixement del dèficit comercial, el retrocés de la productivitat, l'estancament de la innovació i el persistent diferencial d'inflació amb Europa.

Així, la balança de pagaments espanyola està enregistrant un empitjorament molt preocupant del saldo del seu compte corrent. L'any 1996 els superàvits de serveis (turisme) i les transferències de la UE compensaven els seculars dèficits comercial i de rendes, mentre que al 2003 el dèficit comercial s'havia situat ja en el 6% del PIB espanyol, fet que arrossegava el compte corrent a un dèficit del 3% del PIB. Les dades per al 2005 són encara més preocupants: al juny el dèficit per compte corrent espanyol arribava al 7% del PIB i les previsions de l'OCDE per a final del 2006 el situen en el 9% del PIB.

Això significa que, per continuar finançant les creixents importacions, cal continuar venent actius a no-residents (terrenys, cases, etc.) també de manera creixent, en contrast amb la major part de països de l'euro, que acumulen divises gràcies als seus superàvits comercials i en el compte corrent i que aprofiten l'euro fort per adquirir més fàcilment actius a la resta del món. L'agreujament del desequilibri exterior fa més fràgil i més sensible a la conjuntura internacional el finançament exterior del creixement espanyol, i pel que fa als propers anys, les perspectives no són pas gaire bones: el diferencial d'inflació ja està reduint les exportacions espanyoles a la zona euro, que n'absorbeix dues terceres parts; mentrestant, l'euro fort amenaça les exportacions espanyoles fora de la zona euro, que han crescut a dos dígits entre 1999 i 2002, així com també el turisme europeu de sol i platja. I si a la caiguda de l'estalvi de les famílies i les empreses (que accentuarà el dèficit futur de la balança de rendes, per major repatriació de beneficis a l'exterior) hi afegim la fi dels fons europeus, el dèficit del compte corrent empitjorarà de manera molt preocupant. Si no hi ha un canvi profund del model econòmic espanyol, en pocs anys Espanya pot ser la gran perjudicada de la fortalesa de l'euro.

Catalunya i el País Valencià no són pas insensibles a aquesta dinàmica i les seves balances comercials amb la resta del món han accentuat, l'any 2005, en el cas català el seu dèficit comercial (compensat encara pel superàvit comercial amb la resta de l'estat, que també està minvant) i en el cas valencià ha passat a registrar dèficit comercial per primer cop en molts anys. Caldrà seguir atents en un futur proper a aquesta possible font de desequilibris i de problemes.